

Poznań, dnia 11 maja 2016 r.

Trybunał Konstytucyjny
Al. Jana Christiana Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżący: C sp. z o.o.
ul.

Z

reprezentowany przez radcę prawnego Pawła Judka

Sygn. akt: Ts 71/16

Pismo procesowe skarżącego

W odpowiedzi na wezwanie z dnia 26.04.2016 r. doręczone w dniu 04.05.2016 r. niniejszym precyzuję skargę, w ten sposób, że wnoszę o:

1. stwierdzenie, że art. 21a ustawy z dnia 16.04.2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz.U. poz. 1155 ze zm.) w zw. z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 ustawy z dnia 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2014 poz. 1502 ze zm.) w zakresie, w jakim przyznaje kierowcy zatrudnionemu w transporcie międzynarodowym zwrot kosztów za nocleg w granicach limitu określonego dla pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej w załączniku do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19.12.2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalenia należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery

budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.) lub ryczałt w wysokości 25 % tego limitu, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji w zw. z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji

2. stwierdzenie, że art. 77⁵ § 3 i 5 ustawy z dnia 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2014 poz. 1502 ze zm.) rozumiany w ten sposób, że przepisy wydane na podstawie art. 77² § 2 ustawy z dnia 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2014 poz. 1502 ze zm.) w zakresie zwrotu kosztów noclegu pracownika w trakcie podróży służbowej poza granicami kraju stanowią minimalny standard również dla pracowników niezatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej i nie jest możliwe określenie wysokości tych należności w umowie o pracę, regulaminie wynagradzania lub układzie zbiorowym pracy na poziomie niższym niż przewidziany w tych przepisach, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji w zw. z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji
3. stwierdzenie, że § 9 ust. 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19.12.2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalenia należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.) w zakresie, w jakim przewidują prawo kierowcy w transporcie międzynarodowym do uzyskania ryczałtu za nocleg pomimo zapewnienia mu bezpłatnego noclegu w przystosowanej do tego kabinie pojazdu, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji w zw. z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

I. Określenie naruszonego konstytucyjnego prawa skarżącego

Wskazuję zarazem, iż zaskarżone przepisy naruszają konstytucyjne prawo własności skarżącego określone w art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji, które na mocy art. 21 ust. 1 podlega ochronie Rzeczypospolitej Polskiej.

II. Uzasadnienie zarzutu naruszenia konstytucyjnego prawa skarżącego

Zgodnie z art. 64 ust. 1 Konstytucji każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia. Prawo własności zostało uznane przez ustrojodawcę za jedno z najważniejszych konstytucyjnych praw obywateli, gdyż o jego ochronie stanowi

również art. 21 ust. 1 Konstytucji znajdujący się w Rozdziale I Konstytucji określającym podstawowe zasady ustrojowe Rzeczypospolitej Polskiej. W myśl art. 64 ust. 2 Konstytucji ochrona prawa własności powinna przysługiwać wszystkim na równym poziomie.

Zgodnie z art. 64 ust. 3 Konstytucji prawo własności może zostać ograniczone wyłącznie w drodze ustawy i to tylko w zakresie, w jakim nie narusza to istoty prawa własności. Nadto zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji ograniczenia konstytucyjnych praw takich jak prawo własności mogą być ustanawiane tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób.

Oceniając zgodność ograniczeń konstytucyjnych praw z zasadami opisanymi powyżej, konieczne jest przeprowadzenie tzw. „testu proporcjonalności”, który obejmuje ocenę:

- a) czy środki zastosowane przez prawodawcę są w stanie doprowadzić do zamierzonych celów,
- b) czy środki te są niezbędne dla ochrony interesu, z którym są powiązane,
- c) czy ich efekty pozostają w proporcji do ciężarów nakładanych na obywatela.

W ocenie skarżącego zaskarżone regulacje naruszają konstytucyjne prawa skarżącego, a jednocześnie nie spełniają wymogów opisanych powyżej. Naruszenia prawa własności skarżącego miały miejsca na różnych polach.

Po pierwsze wobec braku adekwatności zastosowanej regulacji do konieczności ochrony interesów pracowników skarżący zobowiązany został do pokrycia kosztów pracownika, których ten nigdy nie poniósł. Zaskarżona regulacja nakazuje bowiem wypłatę ryczałtów za noclegi także w sytuacji, gdy pracownik nie ponosi żadnych kosztów, a do noclegu wykorzystuje infrastrukturę pracodawcy w postaci kabiny pojazdu wyposażonej fabrycznie w miejsce do spania.

Po drugie brak precyzji regulacji w zakresie określenia, jakie należności z tytułu podróży służbowych przysługują kierowcy i jak należy interpretować pojęcie bezpłatnego noclegu, skutkuje ponoszeniem podwójnym kosztów związanych z pokryciem kosztów noclegu pracownika w trakcie podróży służbowej. Skarżący, działając w zaufaniu do obowiązujących regulacji i ich powszechnej interpretacji, podjął decyzję, by w swoich pojazdach przeznaczonych do użytku przez kierowców w transporcie międzynarodowym montować fabrycznie miejsca do spania w celu wykorzystywania ich przez kierowców w trakcie podróży służbowych. Koszty na poziomie kilkudziesięciu tysięcy złotych w odniesieniu do każdego

pojazdu były ponoszone w celu zapewnienia kierowcom bezpłatnego noclegu w trakcie podróży służbowych, co zwalniałoby skarżącego z obowiązku wypłaty należności z tytułu kosztów noclegu. W wyniku utrwalenia się interpretacji, iż zapewnienie noclegu w kabinie nie stanowi zapewnienia bezpłatnego noclegu w rozumieniu rozporządzenia dot. podróży służbowych, skarżący został zmuszony do pokrycia w niniejszej sprawie kosztów noclegów pracownika.

Gdyby przepisy były wystarczająco precyzyjne, a skarżący jako adresat norm prawnych był w stanie je zrozumieć, mógłby podjąć decyzję o rezygnacji z zakupu wyposażonych w miejsca do spania, a przez to droższych pojazdów, skoro wydatek ten w żaden sposób nie wpłynął na obniżenie kosztów prowadzonej działalności, gdyż skarżący i tak został zobowiązany do pokrycia kosztów noclegu pracownika, choć udostępnił w tym celu pracownikowi kabinę pojazdu.

Po trzecie brak precyzji przepisów regulującą kwestię swobody pracodawców nie będących państwowymi lub samorządowymi zakładami budżetowymi w zakresie ustalania wysokości należności z tytułu podróży służbowych, spowodował, iż skarżący pozostawał w błędnym przekonaniu, iż ma prawo uregulować dowolnie ukształtować zasady zwrotu kosztów noclegów pracowników w czasie podróży służbowych. W wyniku tego przyjął regulację, że z uwagi na zapewnienie bezpłatnego noclegu w kabinie pojazdu nie wypłaca swoim pracownikom ryczałtów za noclegi, co rekompensuje jednak dietą wypłacaną na dużo wyższym poziomie niż przewidziane na mocy art. 77⁵ § 4 k.p. 23 zł. Gdyby skarżący miał możliwości na podstawie lektury przepisów odtworzyć z nich normę prawną o treści zrekonstruowanej przez Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie tj. zakazującej wypłaty pracownikom należności z tytułu zwrotu kosztów noclegu na zasadach mniej korzystnych niż przewidziane w rozporządzeniu, zmodyfikowałby zasady w ten sposób, by wypłacać ryczałt w wysokości wynikającej z obowiązujących przepisów, ale stosownemu obniżeniu uległaby dieta. Wysokość należności wypłacanych kierowcom z tytułu podróży służbowych jest bowiem na rynku transportowym bardzo zbliżona i wynosi z reguły ok. 40-50 EUR dziennie. Różny jest tylko tytuł tej wypłaty. Część pracodawców – działając w zaufaniu do przepisów prawa – wypłacała te należności tytułem diety, a część zmniejszała dietę do minimum na poziomie 23 zł, lecz wypłacała ryczałty za noclegi. Suma wypłat na rzecz kierowców pozostawała niezmienna. Brak precyzji przepisów spowodował zatem uszczerbek w majątku skarżącego,

który wypłacał pracownikom wysoką dietę, a następnie został zmuszony do zapłaty podobnej ryczałtów za noclegi w wysokości zbliżonej do kwoty już wypłaconej pracownikowi.

Po czwarte brak precyzji obowiązującej regulacji i brak możliwości odtworzenia przez skarżącego w sposób ustalony ostatecznie przez Sąd Najwyższy treści normy, której skarżący był adresatem, spowodowało, że kosztów ryczałtów za noclegi, które skarżący – jak się okazuje – zobowiązany był wypłacać, nie uwzględniano w kosztach działalności skarżącego. Tym samym koszty te nie wpływały na wysokość wynagrodzenia, jakiego skarżący żądał za świadczone przez siebie usługi. Gdyby treść normy była ujawniona w przepisach w taki sposób, że skarżący mógłby bez trudu ją odczytać, byłby w stanie przewidzieć, że powinien koszty ryczałtów za noclegi uwzględnić w określaniu kosztów świadczonych przez siebie usług.

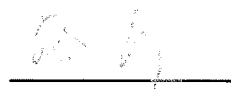
Reasumując zaskarżone przepisy w interpretacji utrwalonej w orzecznictwie Sądu Najwyższego doprowadziły do powstania uszczerbku w prawach majątkowych skarżącego, gdyż ten poniósł dodatkowe koszty, by nie musieć płacić pracownikom kosztów noclegu, nie wypłacał ryczałtów za noclegi kosztem zmniejszenia wysokości diety i nie uwzględniał kosztów ryczałtów w cenach swoich usług, a ostatecznie zmuszony został do zapłaty dodatkowych należności pracownikowi. Koszty te nie mogą już zostać w jakikolwiek sposób przerzucone na kontrahentów skarżącego i stanowią uszczerbek w majątku skarżącego.

Powyższe naruszenia mają tym bardziej dotkliwy charakter, że mogą dotyczyć okresu 3 lat wstecz i obejmować kierowców zatrudnianych przez skarżącego. Jak wskazano w skardze, Sąd Najwyższy nie skorzystał bowiem z możliwości, by skutki swojej uchwały uznającej, że pracownikom, którym zapewniono nocleg w przystosowanej do tego kabinie pojazdu, należy się ryczałt za noclegi w wysokości nie niższej niż wynikająca z przepisów rozporządzenia, ograniczyć wyłącznie do stanów faktycznych mających miejsce po podjęciu uchwały. W wyniku tego bardzo duża ilość adresatów norm wynikających z zaskarżonych przepisów została zaskoczona ich treścią, a jednocześnie nie była już w stanie się do nich zastosować w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed podjęcia uchwały. Pracodawcy w branży transportowej – w tym skarżący – ponieśli więc bardzo duże koszty majątkowe ustalenia nowej treści norm, której nie byli w stanie odczytać z przepisów ustanowionych przez prawodawcę.

Warto zarazem podkreślić, iż wskazanych powyżej naruszeń prawa własności skarżącego nie uzasadnia zamiar ochrony interesów pracownika w relacjach z pracodawcą, więc warunki określone w art. 31 ust. 3 Konstytucji nie zostały spełnione. W sytuacji gdy

pracownik nie ponosi żadnych kosztów w trakcie podróży służbowej, nakładanie na pracodawcę konieczności zwrotu kosztów w zryczałtowanej wysokości w żaden sposób nie służy interesom pracownika. Z kolei chęć zapewnienia pracownikom zwrotu kosztów na określonym poziomie powinna zostać jednoznacznie wyartykułowana przez ustawodawcę, tak jak uczynił to w art. 77⁵ § 4 k.p. w odniesieniu do diety. Rozciągnięcie gwarancji minimalnej wysokości na wszystkie inne należności z tytułu podróży służbowych nie może być dokonane w wyniku uchwały Sądu Najwyższego, lecz powinno jasno wynikać z treści przepisów. Oznacza to, że cel w postaci zagwarantowania pracownikom odpowiedniego poziomu zwrotu kosztów można było osiągnąć innymi środkami niż ustanawianie niejasnych przepisów o charakterze kaskadowym. Stąd też ograniczenia prawa własności nie znajdują uzasadnienia w treści art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Powyższa argumentacja uzasadnia twierdzenie, iż zaskarżone przepisy przez swą niezgodność z zasadą prawidłowej legislacji, a także swoją nieadekwatność naruszały określoną w art. 2 Konstytucji zasadę demokratycznego państwa prawnego, w wyniku czego doszło do naruszenia konstytucyjnego prawa własności skarżącego wyrażonego w art. 64 ust. 1 Konstytucji.

Paweł Judek
radca prawny

Załączniki:

- sześć odpisów pisma